

'Eerlijk, liefdevol, rauw, grappig, intens, behulpzaam,
troostend en ongelooflijk dichtbij.' EVELINE HELMINK

GEERTJE
COUWENBERGH

Lieve

69

DILEMMA'S
&
RADICAAL
EERLIJK
ADVIES

Wol

UITGEVERIJ BRANDT

OVER DE COLUMN

Waarom een adviescolumn?

Ik denk dat er een universele aantrekkingskracht uitgaat van andermans problemen. Ik las ‘Lieve Mona’ religieus in de *Story’s* van mijn oma en de met tienerzorgen gevulde vraag-en-antwoordenpagina’s in de *Fancy* las ik als eerste. Het is ongebruikelijk om anderen zo kwetsbaar te zien en de adviescolumn maakt dat mogelijk. Dat alleen al maakt het iets tijdloos, net als de zoektocht naar antwoorden. Het is een genre zonder afstand. Je krijgt een directe en ongecensureerde blik in iemand anders’ wereld – en dat trekt mij er enorm in aan.

Toch bleef de adviescolumn lang iets nostalgisch en statisch. De klassieke adviescolumnist wist per definitie alles en liet weinig over zichzelf los. Dat veranderde toen ik de Amerikaanse schrijfster Cheryl Strayed onder het pseudoniem ‘Sugar’ levensvragen zag beantwoorden. Ze deed dat op een manier die me onmiddellijk wegblijs: persoonlijk, specifiek en rauw. Daarmee opende ze een nieuw luikje in mijn hoofd. Ineens zag ik de mogelijkheden van het genre.

Om precies te zijn: de mogelijkheid om samen met een ander in een vraag te staan, in plaats van daarboven. Om net zoveel te onthullen van mezelf als de vragensteller doet – dat leek me wel net zo eerlijk. Een interessante uitdaging.

Ik voelde me op dat moment in mijn schrijfleven bovendien eenzaam. Het idee van dat directe contact en een zekere noodzaak, trok me aan. Het is heel anders om een column te schrijven waar in principe niemand op zit te wachten, of dat je een concrete en soms nijpende vraag beantwoordt.

Bovendien gebeurde er op dat moment niets vergelijkbaars in Nederland. Ik benaderde Eveline Helmink, destijds de adjunct-hoofdredacteur, met het idee. Ze snapte die uitdaging gelijk, om de adviescolumnist te veranderen van onpersoonlijke stem naar iemand van vlees en bloed. Nadat ik een paar hardnekkige onzekerheden had door moeten slikken – *wie dacht ik wel niet dat ik was? zou ik wel antwoorden weten? zouden mensen het begrijpen?* – begonnen we bescheiden online en dankzij de inzet en vertrouwen van het *Happinez*-team groeide het uit tot wat het nu is.

De identiteit van Dot is meer dan twee jaar verborgen gehouden. Waarom een pseudoniem gebruiken?

Ik denk dat ik tijd nodig had om mijn eigen stem te vinden als Dot. Ook vanwege die aanvankelijke onzekerheid – zou het wel lukken? – hielp het mij in eerste instantie om wat ruimte te hebben om zo eerlijk mogelijk te zijn. Als je uit een reeds bestaande identiteit schrijft, kun je namelijk het gevoel hebben trouw te moeten zijn aan wat je al eerder hebt gezegd. Nu kon ik schrijven zonder verleden. De

anonimiteit hielp me om zonder terughouding over mijn eigen leven en relaties te schrijven, wat belangrijk voor me was, omdat mijn insteek voor de rubriek van het begin af aan was om niets achter te houden.

Uiteindelijk schatten we in dat er ook een soort vrije gelijkheid zat in het koesteren van zowel de anonimiteit van de vragensteller als de columnist zelf. Wat ik er ook schoon aan vond is dat de rubriek los van mij kan bestaan: iemand anders kan Dot worden. Daarom hebben we zelfs na mijn onthulling ervoor gekozen de identiteit van Dot niet te vervangen door die van mij als Geertje.

Het was in die jaren trouwens wel vreemd om niemand te kunnen vertellen dat ik Dot was – slechts een handvol mensen wist ervan. Ik besteedde er niet alleen veel tijd aan, ik kon er ook ongelofelijk veel in kwijt. Dat niet kunnen delen voelde soms frustrerend. Maar het was de prijs van vrijheid waard.

Hoe selecteer en beantwoord je de vragen?

Ik ben allereerst afhankelijk van het sterk wisselende aanbod, zowel in hoeveelheid als in bruikbaarheid. Zeker in het begin was het niet helemaal duidelijk wat nu de bedoeling van de rubriek was en kreeg ik de gekste vragen: vragen van één zin tot orakelverzoeken, of ik in de toekomst zag dat iemand haar grote liefde zou ontmoeten, dat soort dingen. Hoe bekender mensen werden met de rubriek, hoe uitgebreider de vragen. Ook de thema's verruimden – tot mijn grote opluchting trouwens, want ik kon op een gegeven moment geen onbereikbare liefde meer zien!

Maar wanneer ik mijn selectie heb gemaakt is het heel simpel: ik kies de vraag die me het meest aanspreekt. Om-

dat het onderwerp me interesseert of wanneer de nood het hoogst voelt. Ik herlees de vraag de avond voordat ik deze beantwoord. Ik neem hem mee de nacht in, vreemd genoeg zonder erover na te denken, eerder om hem te laten marineren. Ik probeer de persoon en de situatie zo dicht mogelijk bij me te dragen. Negen van de tien keer heb ik geen enkel idee wat ik zal antwoorden, totdat ik aan mijn schrijfbureau ga zitten en het daadwerkelijk doe. Vrijwel vanaf het begin werd ik geteisterd door de angst dat mijn antwoorden 'op' zouden zijn. Of dat ik elke week hetzelfde zou zeggen. Tot mijn verbazing rolde er altijd iets uit mijn pen. Ik ben gaan vertrouwen dat de vraag meedragen zélf, overloopt in het antwoord. Eigenlijk snap ik zelf niet hoe dat werkt. Het blijft een soort alchemie.

Wat heeft je het meest verbaasd in je rol als Dot?

Dat ik vrijwel nooit iets terughoor van vragenstellers. In het begin vond ik dat heel lastig. Je hebt geen enkel referentiekader om in te schatten of wat je zegt, helpt. In het begin knaagde dat aan me. Tot op de dag van vandaag vind ik het een van de grootste mysteriën rondom de rubriek. Maar tegelijkertijd heeft het me iets heel belangrijks geleerd, namelijk om niet afhankelijk te zijn van bevestiging. Om door te gaan met elke week mijn alles te geven aan iemand, aan het papier, aan de lezers, zonder veel reactie – laat staan lof – te krijgen. Het heeft me een sterkere schrijver gemaakt.

Veranderde Dot in de loop van de jaren?

Ik denk het wel. In het begin was Dot specifieker en kwam soms wat scherp uit de hoek. In de loop van de jaren is dat

deel van mezelf wat ruimer geworden. Sowieso is voor mijzelf de relatie tussen Dot en Geertje heel interessant. Het is alsof Dot het helderste deel van mezelf is. Tegelijkertijd ben ik natuurlijk niet behekst wanneer ik een vraag beantwoord. Mijn Dot-zelf is enorm onderhevig aan wat me bezighoudt, met welke leraren ik studeer, aan wie ik ben.

Wat is het belangrijkste dat je hebt geleerd van Dot zijn?

Dat ik toegang heb tot een helder deel in mezelf. Dat hoop ik altijd wel, maar door de enorme productiesnelheid van deze rubriek werd dat een *ervaring*. En als dat heldere deel in mij te vinden is, dan is het in iedereen te vinden. Dat vind ik een hele hoopvolle gedachte!

Wat ik ook heb geleerd is dat een vraag en het bijbehorende antwoord niet van elkaar te scheiden zijn. Niet alleen gaven brieven-schrijvers vaak het antwoord – of sporen van het antwoord – in hun vraag, het stellen van een vraag zelf brengt je ook een stap dicht bij het antwoord. Die bereidwilligheid is alles, denk ik. Regelmatig bekruipt me het vermoeden dat het schrijven van de brief mensen al hielp – en dat hoop ik ook van harte voor alle mensen van wie ik hun vraag niet heb kunnen beantwoorden.

Is jouw leven perfect?

Nee. En ja.

ONEINDIG VERDRIET

Lieve Dot,

Ik ben een vrouw van 22 jaar en zojuist getrouwd met een man van 25 die uitgezaaide kanker heeft. We hebben te horen gekregen dat hij niet meer beter kan worden. Op het moment gaat het heel erg slecht. Daarom is hij net weer bij zijn moeder gaan wonen. Ik merk dat dit mijzelf meer ruimte geeft, omdat ik al zo'n tijd naast hem sta in dit proces.

Maar ik ben zo ontzettend bang voor de tijd nadat hij gestorven is. Het gaat nu zo slecht en ik ben bang dat dit moment veel eerder komt dan ik aankan. Hoe moet het dan met mij? Hoe kan ik dit ooit aan en hoe kan ik dit verwerken? En wat zijn de stappen daarna?

Ik ben anderhalf jaar geleden gestopt met mijn opleiding, omdat ik overspanningsverschijnselen had. Ik heb geen diploma, geen werk en ben heel bang voor hoe de toekomst eruit gaat zien. Hoe kan ik ooit nog met een studie beginnen na deze ervaring en met mijn (nu al) oneindige verdriet? En wat kan ik nog voor hem doen en wat is goed voor mij? Hoe kan ik het beste omgaan met de tijd die nu komen gaat?

Ik heb een tijd voor hem gezorgd en dat was ontzettend zwaar. Vooral omdat hij ontroostbaar verdrietig is; hij moet overal afscheid van nemen terwijl hij amper de kans heeft gehad om zijn leven op te bouwen. Ook heeft hij soms veel pijn en dat vind ik ondraaglijk. In zijn hoofd is de knop omgegaan; het besef dat hij gaat sterven komt steeds meer binnen bij hem en nu ook bij mij.

Ik hoop dat je woorden kunt vinden om me te helpen, want ik weet het echt niet meer.

Liefs, Oneindig Verdriet

LIEVE ONEINDIG VERDRIET,

Het genadevolle dat ik je kan garanderen is dat je je leven niet hoeft te overzien. Je hoeft enkel zorg te dragen voor dit moment. Daarna het volgende. En daarna het volgende. Dat is het. Meer hoeft niet.

Waar dat enige moment mee gevuld is, is precies waarvoor je bent uitgerust. Jij met zijn hand in de jouwe terwijl hij pijn heeft. Jij aan je keukentafel met een kop thee. Jij die hem zoent en gedag zegt. Jij die een studiegids doorneemt. Jij die over straat loopt, van hem houdt en geniet van de zon. Allemaal momenten die zich in een onnavolgbare, moeiteloze orde aandienen.

Dat besef, lieve Oneindig Verdriet, is altijd een geruststelling, maar in tijden van nood is het je redding. De realiteit van dit moment is altijd veilig. Het is het rustige oog in de storm. Verlaat die plek en je raakt meegesleurd in de orkaan van gedachtes. Ik weet zeker dat je dit herkent. Stel, je ligt in bed met je vriend en voelt zijn ademhaling. Je bent samen met de man van wie je houdt en alles is perfect. Totdat je begint te denken over de pijn die hij heeft, of de kinderen die jullie niet zullen krijgen, of het beeld van jou alleen en werkeloos een seizoen na zijn dood. Het zijn die gedachtes van on-realiteit, van on-moment die de sluizen van je oneindige verdriet openzetten. Want het verdriet van dingen anders willen dan ze zijn, van een toekomst die niet is, is inderdaad oneindig.

Hoe het met jou moet, nu en nadat je vriend gestorven is, wat je nog voor hem kunt doen en wat goed voor jou is, zijn vragen die allemaal hetzelfde antwoord hebben: je hebt lief als een *ninja* en mist geen ogenblik. Het is van een overdonderende eenvoud. Je radicaal toewijden aan dit

moment – en dit moment alleen – zal een vertrouwen in je leven aanwakkeren dat in één klap de grootste zegen is voor jezelf én je lief.

Dit is hoe je het doet, lieve Oneindig Verdriet. Baan je door deze diepe wateren als een liefdes-*ninja*, die van de steen van Nu naar de steen van het volgende Nu springt. Vertrouw je volle gewicht toe aan waar je bent. Weet dat je daarmee de belangrijkste training van je leven volgt. Eén die je ongemerkt voorbereidt op de rest van je leven.

Alle goeds,

Liefs

Dot

